

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserte) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 3. marcija 1893.

Politiški oddelek.

Nova večina.

V.

Vse drugače po robu nego proti nemškim konservativcem se je vlada postavila proti slovenskim narodnim zahtevam. V njenem programu ne opazimo nobene besede, da bi se vlada mislila ozirati na naše narodne težnje, dasi mi ne zahtevamo drugčega, kakor da se nam da, kar nam gre po ustavi, kar nam gre po veljavnih zakonih. To se nam zdi potrebno naglašati, ker je zadnji čas neki slovenski list pisal, kakor bi narodna enakopravnost ne bila nam postavno zagotovljena in bi poganjanje za narodno enakopravnost bila nekaka agitacija za spremembo sedaj veljavnih zakonov. Res obžalovati moramo, da smo prišli tako daleč, da hočejo nekateri menda iz nasprotja do sedanje ustave, kar utajiti zakone, ki nam zagotavljajo narodno enakopravnost. Tako postopanje je škodljivo narodni stvari in ostre obsodbe vredno. V narodnem oziru ne zahtevamo drugčega, da se izvedo sedaj veljavni zakoni in premeni sedanja praksa v toliko, v kolikor se ne strinja z zakoni. Seveda mi ne rečemo, da bi ne odobraval poganjanja za premembe kacega drugčega zakona, ker brez preminjevanja in popolnjenja zakonov si mi ustavnega življenja niti misliti ne moremo. Preminjajo se razmere in po njih se mora ravnati tudi zakonodaja. Pa povrnimo se k stvari, to je k vladnemu programu v jezikovnem oziru.

Pred vsem se govori v vladnem programu o ohranitvi dosedanje narodne posesti. Ta izraz je pač precej nejasen. Kako ga tolmači v šolskem oziru vlada, to je nam povedal učni minister Gauč odgovarjajoč dr. Heroldu. Rekel je, da se bodo vsem naprednejšim narodnostim pustile šole, katere so si pridobile. Tem naprednejšim narodnostim pač minister prišteva Nemce na Koroškem, Štajarskem, Moravskem in v Šleziji, Italijane na Primorskem in pa morda še Poljake v Galiciji. Minister je torej

zagotovil, da se na Koroškem ohranijo vse dosedanje nemške ljudske šole. S tem so zagotovljene tudi vse nemške šole po slovenskem Koroškem, ker povsod se bode že našel kak član napredne nemške narodnosti, kateremu se nemška šola mora ohraniti. Po vladnem programu morajo torej ljudske šole na Koroškem ostati nemške, kakor so dosedaj in sploh se mora vse ohraniti tako, kakor je sedaj, ker to je posest napredne nemške narodnosti. Tako odločno je minister pač še malokdaj se izrekel za ohranjenje nemških predprav.

Gauč je govoril nekaj, da se bodo tudi drugim narodnostim dala sredstva za izobraževanje. Ta del njegovega govora pa nikakor ni bil tako odločen, kakor prejšnji, videlo se je, da je minister te besede pristavil le zaradi lepšega. Slovenci po tem takem na Koroškem nimajo pričakovati, da bi se poslovenile nemške ljudske šole po slovenskih krajih. K večjemu posebne slovenske šole se bi osnovali, ako bi le priganjali. To je pa združeno z velikimi stroški. Občine bi imele stroške za zidanje in vzdrževanje šole, dežela za nove učitelje. Če bi dosegli več slovenskih šol, bi se potem kričalo, da se deželi in občinam delajo po nepotrebnem novi stroški. To bi le povzdigovalo nasprotstvo mej Nemci in Slovenci. Nemške šole bi bile seveda slabo obiskane, če se osnujejo slovenske ljudske šole. Da se ohranijo nemške šole, bi se začele hude agitacije za nemško šolo. Po hišah bi lovili otroke za nemške šole in na vse mogoče načine se pritiskalo, da bi prebivalci pošiljali otroke v nemške šole. Tudi uradniki bi agitovali za nemške šole, da se le ohranijo, kakor to želi vlada. To se praktikuje že sedaj povsod, kjer so se osnovali slovenske šole.

Levičarji niso prav zadovoljni z vladnim programom, ker obeta, da se bode vlada v jezikovnem oziru pri svojih odločbah držala dosedanje prakse. Po našem mnenju bi se pa levičarji v šolskem oziru baš veselili morali te vladne obljube. V trinajstih letih je vlada koroškimi Slovencem dala dve ali tri ljudske šole in to še le po večletnem pritoževanju. Vladni organi so vse storili, da bi preprečili te slovenske šole. Vsa mogoča sredstva so se upo-

rabila, da bi se zabranile slovenske šole. V Gorici in Trstu še sedaj Slovenci niso dobili nobene slovenske šole. Popolnoma slovenske srednje šole tudi še nismo dobili nobene. Taka je dosedanja vladna praksa. Če tako dalje pojde, Slovenci tudi še v tristo letih ne pridemo do narodne enakopravnosti. Mi bi zato bili mislili, da bodo z največjim veseljem Nemci pozdravili to vladno izjavo. Levičarji se delajo najbrž nezadovoljne zaradi tega, ker nečejo priznati, da se jim tudi dosedaj ni nobena krivica godila, ko so že toliko kričali o zatiranju nemštva v slovenskih pokrajinah.

Vladni program je v narodnem oziru za nas skrajno neugoden. Zastonj bi iskali v njem kake točke, s katero bi se mogli sprijazniti. Vidi se, da je vlada ravno na stroške Slovencev hotela zadovoljiti levičarje.

Skoro bi rekli, da je ohranjenje nemškega prvenstva glavna skrb sedanje vlade. Posebno to odseva iz vsega vladnega programa. Vse drugo so le bolj stranske stvari, le skrb za nemštvo je vse. Nekateri višji krogi še vedno vidijo blagor Avstrije v ponemčevanju in še ničesa ne kaže, da bi se hoteli odreči tem nazorom. Slovane čaka torej še hud boj za obstanek in je zato le želeči, da bi združeni bojevali ta boj, ker le tako morajo pričakovati zmage.

Politični pregled.

Taaffejeva šestdesetletnica. — Minoli petek je grof Taaffe nastopil svoje šestdeseto leto. Čestitali so mu pri tej priliki razni poslanci in drugi dostojanstveniki. Vladni listi so po obširnih člankih proslavljali politiko in zmožnosti sedanjega ministerskega predsednika. Mej drugim pa posebno omenjali, da nikdo tako dobro ne pozna avstrijskih razmer in potreb, kakor on. Služil je skoro v vseh kronovinah. Kdor bi verjel vladnim glasilom, bi mislil, da boljšega ministerskega predsednika nikdar več ne dobimo v Avstriji. Slovani pa seveda nismo tako navdušeni zanj.

Mladočehi in Nemci. — Po levičarskih listih vleče nekak spravljen duh laskajoč se Mladočehom. Radi bi jih dobili na svojo stran in se ž njimi pobotali, da bi potem lažje gospodarili v Avstriji. Mladočehi pa niso nič posebno navdušeni za levičarje in glavno njih glasilo naglašja, da tako dolgo na kako sporazumljenje ni misliti, da se izvede češko državno pravo. To je odgovor na Plenerjevo in Russovo laskanje Mladočehom v državnem zboru. Realisti so nekoliko bolj za spravo z Nemci, ali boje se za vpliv, zadnji čas so se tudi bolj oprijeli češkega državnega prava.

Korneuburška volitev za deželni zbor. — Te dni je bila v Korneuburgu dopolnilna volitev za dolnjeavstrijski deželni zbor. Ta volitev je bila zadi tega pomenljiva, ker so nemški nacionalci kandidovali znanega dr. Knotza, kateri se je kot bivši državni poslanec odlikoval v zbornici s svojo surovostjo. Njegov nasprotnik je bil bivši predsednik drž. železnic baron Czedit, kateri je tudi izvoljen. Nemški liberalci so jako veseli svoje zmage v tem okraju, kateri je bil dosedaj v nemško-narodnih rokah.

Poljaki. — Poljski listi se jeze nad finančnim ministrom zaradi njegovega govora v državnem zboru, v katerem je razkril, kako neredno se v Galiciji plačujejo davki. Nevoljni so pa tudi nad poljskimi poslanci, ker so v zbornici spravili v razgovor prestrogo iztirjevanje davkov v Galiciji. Obrnili naj bi se bili naravnost do finančnega ministra ali drugih finančnih

oblastev, bi bili več opravili in dežele bi ne bili spravili v slabo ime. Najbolj se pa jeze nad levičarji, ki po svojih listih sedaj obirajo Poljake in pretiravajo sleparije, s katerimi se nekateri ljudje v Galiciji skušajo odtegniti plačevanju davka. Levičarji se poganjajo za poljsko prijateljstvo, ali sedaj se pa v pravi luči pokazali svoje simpatije do Poljakov. Poslednji sedaj niti misliti več ne morejo na kako zvezo ž njimi.

Francosko. — Kot kandidat za naslednika Carnota, predsedniku republike, imenuje se zadnji čas tudi predsednik zbornici Kazimir Perier. Kakor poslanec Cavaignac v svojem znanem govoru v zbornici, po katerem govoru so ga pričeli imenovati kandidatom za republičanskega predsednika, je tudi Perier zadnje dni v nekem govoru naglašal potrebo pravičnosti od strani voditeljev države in natančnega pojasnjenja vseh razmer glede panamske afere. Le v toliko razločuje se Perier-ov govor od Cavaignac-ovega, da je prvi v svojem govoru tudi priznal, da je sedanji predsednik Carnot pravičen mož, ki ne bo pustil, da bi se čast Francoske omadeževala. — Predsednikom senata voljen je Jules Ferry; dosednji predsednik Leroyer se je namreč odpovedal temu poslu. O vzroku odstopa se različno ugiba.

Papež Lev XIII. dobil je povodom svojega jubileja od raznih strani do 8000 čestitk. Prav laskavo čestitko z darilom dobil je papež tudi od francoskega republikanskega predsednika Carnota. — Poslanika grofa Revertero, kateri mu je izročil darove cesarja Franca Jožefa — mej drugim krasen križec z briljanti — in mu sporočil čestitke cesarske rodovine, vzprejel je papež v slovenski avdijenci dne 27. febr. t. l. — Romarji iz vseh strani sveta prihajajo v Rim in izročevaje lepe darove čestitajo papežu na redki njegovi slavnosti.

Bolgarija. — Bolgarski izseljenec Dragan Cankov je izdal posebn poziv, kateri se ima v 100.000 izvodih razdeliti mej bolgarski narod. Cankov v svojem oklici pozivlje bolgarski narod, da naj protestuje proti premembi ustave, kritikuje prav pošteno kneza Ferdinanda in priporoča bolgarskim častnikom, da naj se v to prikladnem trenutku vzdignejo in Bolgarijo rešijo jarma Koburžanovega.

Rusija in Nemčija. — Neki ruski posestnik poudarja v „Grazdaninu“, da je sklep trgovinske pogodbe mej Nemčijo in Rusijo prevažnega pomena za ruskega kmeta. V Srednji Rusiji pridelalo se je zadnjih deset let razun leta 1891, jako mnogo žita, katerega je moči prodajati le na Nemško. Če se pa trgovinska pogodba ne sklene, ni nobene pomoči več za ruskega kmeta, kajti cena, za katero ta mora drugam prodajati svoje žito, mora ga uničiti. Tako ruski kmet — V vsem se v Petrogradu vedno bolj utrjuje upanje, da se bodo trgovinske pogodbe v kljub mnogim oviram vender le sklenile.

Nemčija in Amerika. — Kakor poročajo nemški listi, pričele so se mej Nemčijo in Združenimi državami pogajanja glede nove uredbe trgovinskih razmer mej obema državama.

Črnagora in Rusija. — Črnogorski prestolonaslednik Danilo, ki se je mudil zadnje dni s črnogorskim ministrom vnanjih rečij vojvodo Vukovičem v Petrogradu, odpotoval je minole dni iz Petrograda v Nico na obisk svojih sester. Političnega pomena Danilov obisk v Petrogradu ni bil.

Katoliki v orijentu. — Katoliško-armenski patrijarh Azarian je o priliki svojega bivanja v Rimu, kamor je šel povodom papeževega škofovskega jubileja, zopet predlagal svetemu stolu, da naj se ustanovi glavni patrijarhat za vse katolike v orijentu.

Srbija. — Na prošnjo Milanovo je metropolit Mihael razveljavil od prejšnjega metropolita Teodozija izvršeno zakonsko ločitev Milana in Natalije ter izjavil, da je zakon pravomočen.

Anglija. — Drugo branje homerule je 13. marcija in ne še-le po Velikinoči, kakor je bilo pričakovati z ozirom na